

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. I. Quid sit, & quotuplex peccatum actuale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

TRACTATUS THEOLOGICUS

In Primam Secundæ
D. THOMÆ
De Peccatis.

OST Tractatum de Actibus humanis, hoc est, post traditas regulas, seu principia, quibus actus humani conformes esse debent, ut sint honesti, ac boni, agere Theologi solent de peccatis, seu difformitatibus cum dictis regulis mor-

rum: inde de gratia, quæ defectus admissos emendat, & ad meritum (de quo post gratiam disputant) vel inchoandum, vel augendum, unicè juvat. Hoc ordine & nos pergemus, & primò à peccatis incipiemus, ut ab his absoluti, ad gratiam perveniamus: & cum hac ad meritum progrediamur. Agit autem Angelicus de peccatis 1. 2. à quest. 71. usque ad 89. inclusive. Postquam nempe prioribus questionibus egit de hominis fine, scilicet beatitudine, & via ad illam, scilicet actionibus moralibus, sapienter pergit ad indicandos errores, quibus à via recta deficiamus, hoc est, ad explicanda peccata, quorum expositio quoad questiones primarias nunc non ster est copios. Dixi primarius; plura enim quaesita de eisdem peccatis Theologiae morali explicanda ex more relinquimus.

DISPUTATIO I.

De Peccato Actuali.

PECCATUM, latissimè sumptum, est defectus à regula dirigente ad finem.

Est autem triplex, *Natura, Artis, & Moris.*

Primum, seu peccatum naturæ, est defectus substantia creata à communi naturæ ordine, ac veluti lege: v. g. claudicatio, surditas, cæcitas &c. Alterum, sive peccatum artis, est defectus à regulis artis: e. g. solæcismus respectu Grammaticæ, inepta pictura, vel delineatio respectu pictoriæ &c. Tertium, seu peccatum moris, aut morale (quod solum nobis considerandum proponitur) est defectus liber à regula morum, seu à lege obligante ad ultimum finem. Et hoc est peccatum propriè dictum; nam, quando à Rhetoribus auctor sceleris, scelus dicitur: vel quando in S. Scriptura Deuter. 9. v. 21. vitulus aureus vel ad Rom. 7. v. 13. concupiscentia: vel Isa. 53. v. 12. poena peccati: vel 2. Cor. 5. v. 21. & Osee. 4. v. 8. sacrificium pro peccato, vocatur peccatum, tropica locutio R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

est, de qua hic non agimus. Dividitur autem peccatum propriè dictum in *actuale, habituale, & originale.* Prima hac disputatione de primo, sequentibus duabus de reliquis duobus agemus.

QUESTIO I.

De Essentia Peccati Actualis.

ARTICULUS I.

Quid sit, & quotuplex peccatum actuale.

Dico 1. Peccatum actuale rectè definitur ex S. Augustino. l. 22. contra Faustum c. 27. *Factum, vel dictum, vel concupitum aliquid contra eternam legem.* ita S. Thomas 1. 2. q. 71. a. 6. qui ibidem docet, sufficere auctoritatem S. Augustini, in contrarium: hoc est, ut argumentis, in contrarium aliarum, prævaleat; communiter etiam reliqui Theologi eandem definitionem admittunt; quamquam enim sit disjunctiva, & fortè etiam alias minutias logicas non observet, tamen clarior est definito, & ad instructionem fidelium valde apta; quia statim distinguit peccata cordis, oris, & operis: convenit etiam omni, & soli, quæ sunt primariæ dotes bonæ definitionis. Si quis tamen velit evitare disjunctionem, poterit cum S. Ambrosio l. de Paradiso. c. 8. ac Magistro Sententiarum l. 2. dist. 35. §. posthæc. Suarez in 1. 2. tract. 5. disp. 1. n. 1. & aliis, peccatum definire, quod sit *Libera transgressio legis Divinæ.*

Dicitur 1. libera; quia absque libertate non datur peccatum; unde idem prædicatum etiam subaudi debet in definitione S. Augustini, scilicet, dictum, vel factum, vel concupitum liberum. Dicitur 2. Transgressio legis Divinæ; quia, ut iterum suppono ex tract. de actibus humanis. à n. 176. regula moralitatis est lex æterna DEI, cui, si actus est conformis, est bonus: si autem difformis, est malus, seu peccatum. Ubi nota, actus contrarios legibus humanis, esse etiam contrarios legi Divinæ; quia hæc jubet, legibus humanis nos subdi: & ut rectè Suarez loc. cit. sicut nulla est potestas, nisi à DEO, ita nulla lex obligat, nisi in virtute legis Divinæ. Non tamen ideo leges omnes sunt juris Divini; nam jus Divinum est illud, quod est immediatè à DEO datum, aut ex speciali commissione DEI: qualiter non sunt latæ leges, quæ humanæ dicuntur.

euntur. Hæc definitio etiam clara est, omni-
que, & soli definito conveniens, adeoque bo-
na.

4. Dividitur jam peccatum actuale com-
muniter in *peccatum commissionis*, & *omissionis*.
Illud est actus liber contra legem prohibentem;
istud est omissio libera actus præcepti contra
legem præcipientem: & tale peccatum etiam est
omissio pura libera, quæ est possibilis ex *tract. de*
act. hum. n. 110. Ut autem peccato puræ
omissionis aptetur definitio Augustini, debet
etiam intelligi, non dictum, vel non factum &c.
cùm enim contrariorum eadem sit ratio, facile
ex dicto, vel facto, intelligitur etiam, non di-
ctum &c. 2. Dividitur in *peccatum proprium*,
quod fit à persona, cui imputatur: & *alienum*,
quod ab alio fit, alteri tamen ob moralem ali-
quem influxum, vel causalitatem, etiam attri-
buitur.

Dividitur 3. in *peccatum spirituale*, &
carnale. Istius generis sunt, quæ sensibili carnis
delectatione perficiuntur; ut peccata gulæ, at-
que luxuriæ: illius generis sunt, quæ animi de-
lectatione perficiuntur, qualia sunt reliqua pec-
cata capitalia. Dum autem Apostolus ad *Galat. 5.*
à v. 19. inter opera carnis etiam recenset ea pec-
cata, quæ aliàs spiritualia censentur, latius su-
mit peccata carnis, pro omnibus iis, quæ, ex na-
turæ nostræ in Adam corruptione, pullulare so-
lent.

5. Dividitur ulterius 4. peccatum actua-
le in *peccatum cordis*, *oris*, & *operis*. Primum
in mente, & volitione perficitur: secundum
verbis: tertium operibus consummatur. 5. In
peccatum ex ignorantia, *fragilitate*, & *malitia*.
Primum fit, cùm quis ex ignorantia culpabili
peccat: secundum, quando ex tentationis, aut
passionis vehementia labitur: tertium, quod
studiosè, & quia quis vult DEUM offendere, abs-
que ignorantia, & vehementi passione, com-
mittitur, estque ex genere suo gravissimum.
6. In *peccatum per excessum*, & *per defectum*;
cùm enim virtus, e.g. liberalitas, consistat in me-
dio, qui nimium opes effundit, per excessum
peccat prodigalitate: qui nimis parcè dat, peccat
per defectum avaritiæ.

Dividitur 7. In *peccatum contra DEUM*,
proximum, & *seipsum*; quamvis enim omne pec-
catum sit contra DEUM, & ejus offensa, tamen
peculiariter peccatum contra DEUM dicitur pec-
catum illud, quod versatur circa materiam, directè
pertinentem ad DEUM. e.g. circa materiam fidei,
spei, charitatis, aut religionis &c. cujusmodi
sunt peccata contra primam tabulam decalogi,
seu tria priora præcepta. *Peccatum contra seip-
sum* est, quod est contra bonum proprium. e.g.
gula, & luxuria, contra bonum sanitatis, & cor-
poris. *Peccatum contra proximum* est, quod bono
proximi adversatur. e.g. furtum, detractio, homi-
cidium: cujusmodi sunt pleraque contra secun-
dam decalogi tabulam, seu posteriora præcepta.
8. in *peccatum mortale*, & *veniale*, de qua divi-
sione fusiùs infra: modò sufficiat dixisse, illud
mortem animæ, hoc est, damnationem æternam
afferre: non item secundum, cujus venia facili-
or est. Plures divisiones dari possent: sed facili-
us ad caput, & pro memoria, hinc inde, pro
occasione plures explicabuntur.

6. Ob. 1. S. Paulus ad *Rom. 2. v. 12.* ait,
Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege peri-

bunt: ergo etiam peccari potest sine lege, adeo-
que non omne peccatum est contra legem. Resp.
dist. conf. peccari potest sine lege Judaica, de
qua ibi loquitur Apostolus, conc. conseq. sine
omni lege naturali, vel Divina, neg. conseq. Re-
sponsio firmatur ex ipso Apostolo *ibidem v. 14.*
dicente, quod gentes sine lege, sibi ipsi sint lex:
ergo non sunt prorsus sine omni lege. Per hoc
tamen, ut rectè Viva in *proposition. 2. ab Alex-
andro VIII. dammatam de peccato Philosophico n.*
10. ait, non intelligit Apostolus, ipsam natu-
ram rationalem esse legem strictè talem, seu re-
gulam primam morum; cùm neminem suam na-
tura obligare possit: (de qua re aliquantò plura
tr. de act. hum. à n. 177.) sed tantum S. Paulus
vult dicere, quod habeant in se aliquid per mo-
dum legis, scilicet lumen naturæ rationalis, quod
ad modum legis dirigit, & quid lex jubeat, o-
stendit.

7. Ob. 2. Multa dicuntur ideo prohibita;
quia mala: non verò dicuntur mala; quia pro-
hibita: ergo non omne peccatum est contra le-
gem: vel certè hoc prædicatum non est primari-
um, respectu cuiusque peccati. Confir. Peccatum
veniale, ut multi docent in *tractat. de incarnat.*
non est offensa DEI: ergo non est contra legem:
atqui tamen est peccatum strictè dictum: ergo
non omne peccatum est contra legem DEI. Resp.
nego conseq. quia, modò sint prohibita, sicut
sunt omnia peccata, jam sunt contra legem. An
autem hoc prædicatum omnino primarium sit,
an non, imprimis est minutia logica, non valde
curanda: dein dici potest, esse prædicatum pri-
mariū, saltem respectu hujus tractatus Theo-
logici, qui maximè, & primariò considerat in
peccato, rationem oppositionis cum lege Divina,
in qua fundatur ratio offensæ. Ulterius, etiam
illa, quæ dicuntur prohibita; quia mala, ante-
cedenter ad legem DEI tantum sunt peccamina-
sa radicaliter, formaliter autem talia redduntur
per legem DEI. vide *tract. de act. hum. à n. 179.*

8. Ad confirm. responderi Suarez in *1. 2. tract.*
5. disp. 1. sec. 1. v. 2. peccatum veniale eodem
modo esse contra legem, sicut est peccatum; neu-
trum autem esse simpliciter, sed tantum secun-
dum quid: & moraliter loquendo, esse tantum
analogicè peccatum: quod etiam docet D. Tho-
mas. *1. 2. q. 88. a. 1. ad 1.* Idem *3. p. q. 88. a. 2.*
ad 2. ait, veniale non esse contra DEUM, sed præ-
ter ipsum. Idem docet Tannerus *tom. 2. disp. 4. de*
peccatis. q. 5. dub. 2. n. 49. Suarez. in *1. 2. tract.*
5. disp. 2. sec. 5. n. 7. & citat pro hac opinione
Cajetanum & Vegam. Bellarminus *tom. 4. con-*
trov. 2. l. 1. c. 11. ait, veniale non esse perfectè,
& simpliciter peccatum, sed imperfectè, & se-
cundum quid.

Addit Suarez *cit. loc. n. 8.* non esse quidem
proprie dictam analogiam, inter peccatum mor-
tale, & veniale; quia peccatum veniale, inde-
pendenter ab omni respectu (sine quo tamen non
datur analogia stricta) ad mortale, habet inha-
rentem sibi aliquem defectum ordinis debiti ad
ultimum finem: attamen, quia hic defectus ma-
ximè ponderatur in moralibus, quatenus est di-
spositio ad mortale: itémque veniale tale de-
nominatur; quia non habet malitiam tantam,
quantam mortale, loquendo moraliter, & theo-
logicè, hæc denominatio est analoga. Ultra-
rius ait eodem *n. 8.* Scripturam rarè, no-
mine peccati simpliciter dicti, comprehendere
peccata

peccata venialia. Si hoc tibi non placet, dist. conseq. peccatum veniale non est contra legem strictè dictam om. conf. non est contra legem latius dictam. neg. conf. omitto dein pro nunc subsumptum, & sub priori distinctione conc. vel neg. ultimam conseq. Dicit ergo potest, non omne, quod est contra legem DEI leviter obligantem, vel tantum contra legem ejusdem latius sumptam, esse etiam offensam DEI strictè dictam.

9. Ob. 3. Possibile est peccatum essentialiter impunitum: sed hoc non est contra legem: ergo, prob. min. quod est contra legem, subjacet poenae: sed peccatum impunitum non subjacet poenae: ergo. Resp. 1. om. ma. neg. min. ad prob. dist. ma. nisi essentialiter supponat liberam determinationem DEI ad non puniendum, conc. ma. secus neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. ita ii, qui majorem admittunt. Alii probabilius negant, tale peccatum esse possibile, sicut negatur possibile peccatum essentialiter irremissibile; peccatum enim essentialiter impunitum tunc fieri deberet, si DEUS revelasset Petro, se nullum deinceps ejus peccatum puniendum, & Petrus hac revelatione, fretus peccaret: tunc enim (ajunt quidam) peccatum essentialiter supponeret illam revelationem Divinam, qua stante Petrus puniri non posset; quia aliàs revelatio redderetur falsa, quod impossibile est.

Sed probabilius, etiam in hoc casu, peccatum illud non essentialiter præsupponeret illam revelationem verè talem; nam, si Petrus, deceptus à dæmone, judicaret firmiter, eam revelationem sibi factam esse, idem numero peccatum committeret, ac tunc, quando verè facta esset; nec enim volitio habet essentialem respectum ad hanc cognitionem determinatè sumptam, sed tantum ad aliquam indeterminatè sumptam, & quoad motivum, vel modum representandi &c. æqualem: præsertim volitio naturalis, qualis est peccaminosa, non habet respectum, vel connexionem essentialem cum cognitione, seu revelatione supernaturali: & sic etiam responderi solet in tract. de penit. ad objectionem de peccato essentialiter irremissibili.

10. Ob. 4. Qui agit contra conscientiam erroneam, e.g. qui putat se obligari ad mentendum, ut liberet à periculo proximum, & non mentitur, peccat: at non peccat contra legem Divinam: ergo datur peccatum, quod non est contra legem Divinam: ma. est communis, & certa. mi. prob. DEUS non præcipit per legem suam mendacium: ergo. Resp. neg. mi. ad prob. dist. ant. DEUS non præcipit mendacium directè, & per se. conc. ant. non præcipit indirectè, & per accidens. neg. ant. & conf. DEUS præcipit, ut non agamus contra id, ad quod etiam per errorem putamus, nos esse ab ipso obligatos; quia ita agere jam esset virtualiter negligere, & postponere voluntatem DEI.

Quando ergo, in eo casu, quis per errorem putat, se obligari ad mentendum, DEUS indirectè, & per accidens, præcipit mendacium. Nec propterea DEUS est causa per se, sed tantum causa per accidens, & quidem tantum materialis peccati, quod non repugnat. Nec propterea etiam præcipit aliquid prohibitum; quia, ut Rhodes ait, res non est formaliter prohibita, nisi ut agnita mala: quia objectum non specificat actum, prout est in se, sed prout est in intellectu, ut ha-

bet Angelicus. 1. 2. q. 19. a. 5. in corp. plura vide tract. de virt. Theol. disp. 2. q. 1. a. 4. à n. 72. ubi etiam tractatur, an talis mendacium, vel similis talis actus ex conscientia erronea factus, sit bonus, & meritorius.

11. Ob. 5. Lex etiam DEI, e.g. Moisaica, five per Moysen promulgata, non est æterna; nec enim est ab æterno, nec erit in æternum; quia jam cessavit: & multa peccata sunt contra illam: ergo non omnia sunt contra legem æternam DEI. Confir. Promulgatio legis non est æterna: sed hæc est de essentia legis: ergo essentia legis, seu lex non est æterna: ergo peccata non sunt contra legem æternam. Resp. 1. om. ant. neg. conf. quia sunt saltem contra legem DEI æternam, ut ita dicam, reflexam, quæ præcipit servari legem Moysis, pro illo tempore. Resp. 2. neg. ant. quia jam ab æterno in mente DEI lex extitit.

Ad confirm. In hac quæstione, suo modo de nomine, seu quid intelligatur per legem, standum est autoritate Theologorum, qui communiter admittunt, legem æternam DEI cum S. Augustino 1. 1. de lib. arb. c. 6. & S. Thoma. 1. 2. q. 91. a. 1. in corp. unde, si promulgatio est de essentia legis, non tantum humanæ, sed etiam Divinæ, non debet ea ab æterno percipi: & talis promulgatio jam datur ab æterno; sic enim habet Angelicus art. modò cit. ad 2. Dicendum, quòd promulgatio fit, & verbo, & scripto: & utroque modo lex æterna habet promulgationem ex parte DEI promulgantis; quia & Verbum Divinum est æternum, & scriptura libri vitæ est æterna: sed ex parte creatura audientis, aut inspicientis, non potest esse promulgatio æterna: & juxta hæc dicta, in forma neg. ma. Alii negant mi. dicuntque, promulgationem ad summum esse de essentia legis actu obligantis, non autem ipsius, in se præcisè spectatæ, quæ, præsertim si à DEO sit, cujus potestas est prorsus independens à populo, jam habeat totam essentiam ante promulgationem; quanquam ante promulgationem non obliget: promulgari autem postea legem Divinam positivam per revelationem, legem verò naturalem per dictamen conscientie.

12. Ob. 6. DEUS non necessario prohibet omne, etiam intrinsecè malum: ergo neque peccatum: ergo hoc non est necessario contra prohibitionem, seu præceptum DEI. prob. ant. DEUS non amat necessario bonum creatum: ergo nec odit, nec prohibet necessario malum creatum: Confirm. DEUS potest dispensare in præceptis naturalibus secundæ tabulæ: ergo potest ea præcepta non imponere: ergo etiam potest objecta intrinsecè mala, præceptis illis contraria, non prohibere. Resp. dist. ant. DEUS non prohibet necessario necessitate absoluta. conc. ant. ex suppositione, quòd creaturas rationales produxerit. neg. antec. & conseq. ad prob. om. ant. neg. conf. Cum DEUS sit essentialiter sanctus, & optimus gubernator, spectat ad ipsum essentialiter, ut, quod radicaliter saltem, peccaminosum, turpe, ac inhonestum est, prohibeat, & ab eo subditos rationales avertat, ut lumine naturæ notum videtur: certè aliàs videretur manca esse ejus gubernatio: at non spectat ad ipsum, ut omne prorsus bonum extrinsecum sibi procuret, maxime, cum

jam virtualiter, & eminenter, in sua essentia omnia contineat.

Ad confut. Resp. cum pluribus aliis. neg. ant. Non potest DEUS propriè dispensare, sed tantum addere, vel demere, circumstantiam, qua addita, vel dempta, id, quod prius fuerat malum, non amplius tale est: unde rectè Layman lib. 5. tract. 10. parte 3. c. 6. n. 9. ait, quasdam actiones esse ita malas, ut inseparabilis omnino malitia sit, e. g. mendacium, blasphemia, &c. quæ nullis circumstantiis possunt cohonestari: alias autem esse ita malas, ut, vel ratione circumstantiarum, vel ex alia causa, malitia separari possit. e. g. cædes innocentis tantum est mala, si fiat absque legitimo jure, aut potestate: quam tamen DEUS potest dare, utpote supremus dominus vitæ, & mortis: quare, si DEUS daret potestatem occidendi innocentem, non dispenseret propriè in quinto præcepto; sed sua voluntate, & concessione potestatis, faceret, ut, quod alias contineretur sub materia illius præcepti, non amplius contineatur, adeoque licitè fiat. Dispensatio autem propriè dicta foret, si manente materia, vel re eadem, tamen aliquis eximeretur præcepto.

Ob. 7. Peccatum purè Philosophicum, non est contra legem: ergo definitio peccati non convenit omni, adeoque non est bona. Respondi facile potest. om. antec. dist. conf. definitio peccati non convenit omni peccato Theologicè tali, de quo hic maxime quæritur. neg. ant. alteri peccato, de quo hic non agitur. om. ant. & neg. conf. sufficit enim bonitati definitionis, à Theologis datæ, quod conveniat omni peccato, in consideratione Theologica accepto.

ARTICULUS II.

Quid sit, & an detur Peccatum Philosophicum.

13. Satisfactum, data modò responsione, omnino esset objectioni: attamen, quia hæc quæstio ante annos quadraginta, & aliquot, scilicet anno 1686. famosa esse cœpit, & anno 1690. 24. Augusti ab Alexandro VIII. proscriptæ sunt duæ propositiones, quarum una agit de peccato Philosophico, operæ pretium videtur, etiam de isto paulò pluribus agere.

Propositiones autem damnatæ sunt istæ: Prima. Bonitas objectiva consistit in convenientia objecti cum natura rationali: formalis verò in conformitate actus cum regula morum. Ad hoc sufficit, ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretativè. Hunc homo non tenetur amare, neque in principio, neque in decursu vitæ suæ moralis. Secunda: Peccatum Philosophicum, seu morale, est actus humanus, disconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi. Theologicum verò, & mortale est transgressio libera Divinæ legis. Philosophicum quantumvis grave, in illo, qui DEUM vel ignorat, vel de DEO actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensæ DEI, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam DEI, neque æternâ pœnâ dignum.

Ex his propositionibus secunda dicebatur excerpta ex Theobaldo Divione propositis: at Vi-va Trutine Theol. p. 3. ubi sub initium de his duabus propositionibus agit, num. 3. probat, in ea propositione secunda, dum ad S. Sedem deferretur, fuisse aliquid per invidiam mutatum. Occasione autem hujus damnationis orta est, vel saltem magis ventilari cœpta, inter recentiores quæstio duplex, scilicet. 1. Quid sit peccatum Philosophicum, prout distinguitur à Theologico, vel quæ sit ejus definitio. 2. An sit possibile, vel impossibile: pro quarum resolutione.

14. Dico 1. Definitio peccati purè Philosophici in ipsa propositione secunda damnata rectè exhibetur: scilicet quod sit actus humanus disconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi: intellige soli; si enim disconveniret etiam legi Divinæ, & esset ejus transgressio, jam etiam esset peccatum Theologicè tale. Neque hæc prima pars propositionis illius damnatæ est damnata: sicut non est damnata pars altera ejusdem continens definitionem peccati Theologici, quod sit transgressio libera Divinæ legis: quæ verissima est.

Sicut etiam non est damnata illa pars propositionis damnatæ primæ, qua dicitur: Formaliter verò bonitas consistit in conformitate actus cum regula morum: quod communiter omnes tradunt: sed in prima illa propositione damnatum potissimum illud est, quod ultimò dicebatur, scilicet non teneri hominem ad amandum DEUM in principio, vel decursu vitæ. Et utique facile potest contingere, ut in propositione, vel formaliter, vel æquivalenter copulativa, una pars sit vera, altera falsa. Certe definitio illa peccati Philosophici, seu in consideratione Philosophica accepti, indicatur à S. Thoma 1. 2. q. 71. a. 6. ad 5. his verbis: Dicendum, quod à Theologis consideratur peccatum præcipue, secundum quod est offensæ contra DEUM; à Philosopho autem morali, secundum quod contrariatur rationi.

Hoc autem peccatum, purè Philosophicum, dari non potest, quin detur ignorantia, vel oblitio DEI; si quis enim de DEO cogitet, & quidem de eo, ut prohibente illud, quod in his circumstantiis ipse cogitans facit, jam peccatum Theologicum committit; nam, dum cogitans, DEUM actus sui conscium, peccat, advertit utique, se facere aliquid contrarium voluntati DEI, omne malum morale improbat, & prohibens: consequenter talis actio est aversio à DEO, & conversio ad creaturam, quæ secum affert per identitatem peccatum Theologicum. Ex his oritur jam quæstio secunda, an nempe actus aliquis humanus, moraliter malus, fieri possit cum tali ignorantia inculpabili DEI, & sic dari peccatum purè Philosophicum. Igitur

15. Dico 2. Peccatum purè Philosophicum non est possibile: ita defecto communissimè omnes. Prob. Quicumque peccat formaliter, seu cum morali advertentia ad culpam, non tantum advertit, se agere aliquid quomodocumque indecens, seu erubescendum, quale e. g. etiam foret, si quis, à prædonibus spoliatus omnibus vestibus, deberet incedere nudus: sed cognoscit, se agere aliquid culpabile, seu prohibitum: atqui hoc non potest agnoscere, quin agnoscat DEUM: ergo, ma. videtur non posse